

ΕΥΤΕΡΙΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

Φυλλάδ. 46.

Τόμος. Ζ'.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 13 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1854.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΧΕΝΙΕΡΟΣ.

Συνέχεια, ἴδε φυλ. 45.

Ὁ Βόμης Πρεσβὺ ἐξέφερε χρυσοφυλάκιον ἀπὸ τοῦ θυλακίου τοῦ ἐνδύματός του, καὶ προσφέρειν μολυβδίδα εἰς τὸν ποιητὴν τῷ εἶπε.

— Ἀπαρέσκεσθε νὰ γράψετε καὶ νὰ υπογράψετε ὅ,τι τὰ χεῖλη σας εἶπον ;

Ὁ δὲ Χενιέρος ἐδίστασεν ἐπὶ βραχὺ, καὶ κατόπιν εἶπε.

— Γράφω καὶ υπογράφω.

— Πολὺ καλὰ, Κύριε Χενιέρε, εἶμαι εὐχαριστήμενος, καὶ ἐλπίζω νὰ εὐχαριστηῇτε καὶ σεῖς. — Ὅτ' αὐτοὶ κτυπήθῃτε, Κύριε Βόμη ;

— Πῶς ! εἰμπορεῖτε νὰ ἀντιβάλλετε ; εἶμαι εἰς τὰς διαταγὰς σας. . . Μόνον, Κύριε Χενιέρε, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς προκαλέσω μίαν σκέψιν περὶ τοῦ ἰδίου ἐκυτοῦ σας. . . — Πᾶσα σκέψις ἐγίνε, Κύριε Πρεσβύ. — Σταθῇτε, Κύριε Χενιέρε.

μὴν μόνην λέξιν, μὴ μὲ διακόπτετε. . . Δὲν εἴσθε ὁ ἐραστὴς τῆς Κομήσσης Μαργαρίτας· τὸ ὥρκισθητε εἰς τὴν τιμὴν σας. . . Εἴμεθα λοιπὸν σύμφωνοι· ἀλλὰ σεῖς ἀγαπάτε αὐτὴν τὴν γυναῖκα, καὶ σᾶς εἶπα ὅτι εἶναι σύζυγός μου. Ἔχετε λοιπὸν κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν σκοπὸν ὅστις δὲν μοῦ φαίνεται καθόλου σύμφωνος μὲ τὴν ἠθικὴν. . . μὴ μὲ διακόπτετε· ἰδοὺ αὐτὸς ὁ σκοπὸς, ὀλίγον ἄξιος δι' ἐραστὴν τῶν Μουσῶν. Ἀγαπάτε μίαν γυναῖκα, ὁ σύζυγός της σᾶς ἐνοχλεῖ, φυσικῶς τῷ λόγῳ καὶ σεῖς θέλετε νὰ φονεύσητε τὸν σύζυγον ! . .

— Κύριε Βόμη, θέλω ὅ,τι θελήσῃ ὁ Θεός. — Ἀλλ' ὁ Θεὸς δὲν θέλει νὰ φονεύσῃσιν οἱ ἐρωτόληπτοι τοὺς συζύγους διὰ νὰ νυμφευθῶσι τὰς γυναῖκας των. . . Διὰ τοῦτο σᾶς προλέγω ὅτι δὲν θὰ μὲ φονεύσετε ! Ὅτ' ὑπάγωμεν εἰς τὸν τόπον τῆς μάχης, θὰ διασταυρώσωμεν τὸν σίδηρον, καὶ ἐγὼ θὰ ἔχω ἀξιόλογον εὐκαιρίαν νὰ φονεύσω τὸν ἐραστὴν τῆς συζύγου μου· ἀλλὰ θὰ τὸν ἀφήσω νὰ ζήσῃ. — Καὶ ἐπεὶ ταῦτα θὰ πράξετε ; — Δὲν τὸ εἰσεύρετε ; Καλὰ ! σᾶς λέγω τί θὰ πράξω. . . Ὁ ἀφῆσω τὴν Γαλλίαν μετὰ τῆς Κομήσσης Πρεσβύ, καὶ

δὲν θὰ τὴν ἰδῆτε πλέον. — Κύριε Κόμη, εἶπεν ὁ Χενιέρος συγκινοῦμενος· σὰς ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἐν-
νοῶ τίποτε ἀφ' ὅσα λέγετε . . . ἀπολύτως τίπο-
τε . . . Ποτὲ σύζυγος δὲν ὠμίλησε τόσοις ἑλαφρῶς
περὶ τῆς γυναικὸς του, καὶ δὲν ἐπροκάλεσε τοιαύ-
της ἐξηγήσεις.

— Μάλιστα, Κύριε Χενιέρε· εἶναι ἀλήθεια·
συνήθως οἱ σύζυγοι δὲν προσφέρονται αὐτῷ· ἀλλὰ
μὲ συγχωρεῖτε, δὲν εἶμαι σύζυγος συνήθης. Ἡ θέ-
σις μου εἶναι τώρα ἀόριστος, ἕνεκα τοῦ καιροῦ
εἰς τὸν ὁποῖον ζῶμεν· σήμερον, βασιλεύει ἡ ἀτα-
ξία, καὶ δὲν εἴμυρται τίς νὰ πράττῃ ὅπως εἰς τὰς
ἐποχὰς τῆς ἡσυχίας. Πανταχοῦ ὑπάρχει ἐπανάστα-
σις. Ἕνας σύζυγος λοιπὸν, ἐρωτᾷ ἕνα νεανίαν.
« Εἰσθε ὁ ἐραστής τῆς συζύγου μου; Τοῦτο ἴσως
ποτὲ δὲν ἠκούσθη· ἐπέρασαν ἔως σήμερον δεκατέσ-
σαρες αἰῶνες βασιλείας, καὶ εἴμεθα τώρα μὲ εἴ-
παν, εἰς τὴν Δημοκρατίαν . . . Τί τάχα σὰς ἐκ-
πλήττει! τὸ μικρὸν μὰς συμβᾶν χάνεται εἰς τὸν
μέγαν αὐτὸν στρόβιλον τῶν ἀνωμαλιῶν, ὅστις μὰς
παράσφρει . . . μὴν ἦσθε πολὺ ἀπλοῦς, Κύριε Χε-
νιέρε.

— Εἰς τὸ προκείμενον, Κόμη Πρεσβύ.

— Δείξετέ μου τὸ προκείμενον, Κύριε Χενιέρε.
— Αὐριον, ἰδὼ, θὰ συναντηθῶμεν χωρὶς μάρτυ-
ρας, τὴν αὐτὴν ὥραν, καὶ ὁ Θεὸς θὰ μὰς κρίνῃ.
— Ἐπιμένετε πάντοτε, Κύριε Χενιέρε; . . — Τὸ
πᾶν ἐλησμονήσα, ἐξαιρέσει τῆς ὕβρεως· εἶναι ἀ-
κόμη ἐρυθρὰ εἰς τὸ μέτωπόν μου. — Πολὺ καλὰ,
Κύριε Χενιέρε, ἀνακαλῶ ὅτι ὀνομάζεστε ὕβριν.
— Κ' ἐγὼ, Κύριε Κόμη, δὲν ἀνακαλῶ τίποτε. —
Ἦστω, Κύριε Χενιέρε, ἀφοῦ πρέπει νὰ σὰς ὑπο-
χρεώσω μὲ πᾶσαν θυσίαν.

Καὶ ὁ κόμης χαιρετήσας λίαν κομψῶς τὸν ποιη-
τὴν ἐγένετο ἄφαντος εἰς τὴν πυκνότητα τῶν δέν-
δρων.

Ὁ δὲ Χενιέρος οὐδαμῶς ἔκτοτε διανοήσατο πε-
ρὶ τῆς ἐπιστολῆς, ἣν ἔφερεν, ἀλλὰ συνεκέντρωσεν
ἅλῃν αὐτοῦ τὴν διάνοιαν εἰς τὸ μέλλον, ὅπερ ἡ
ἐπιστολὴ τῷ ἐπεφύλασεν.

Ἡ συνέντευξις.

Ἀκριβῶς δὲ κατὰ τὴν ταχθεῖσαν ὥραν ὁ Ἄν-
δρέας εὐρέθη εἰς τὸν τόπον τῆς συνεντεύξεως· ὁ
ποιητὴς ἐγένετο αὖθις ἀνθυπολοχαγὸς εἰς Ρουαϊά-
λ-Ἀγγουμονά· ἠσθάνετο καὶ αὖθις τὴν ἀνδρίαν ἐκεί-
νην, ἣν ἡ εὐγενὴς φύσις παρέχει εἰς πάντα μεγαλο-
φυᾶ, εἰς τοὺς περιωνύμους καλλιτέχνας ὅσοι ἐκρά-
τησαν τὴν λύραν, τὴν γλυφίδα, ἢ τὴν πυξίδα.

Ὁ ἡμέτερος ποιητὴς ἐδυσχέραине λίαν περιμέ-
νων, καὶ τὸ ὄμμα του περιστρεφόμενον καθ' ὅλα
τὰ διάκενα τοῦ δάσους οὐδεμίαν διέκρινεν ἀν-
θρώπινον μορφήν κινουμένην ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν
μεγαλοπρεπῶν καὶ ὕψικαρήνων δένδρων ὅπου τὰ
πτηνὰ μόνον ἐκελάδουν τὴν ποίησιν τῶν ἐρώτων
αὐτῶν.

Καὶ εἰς ἐκεῖνας μάλιστα τὰς στιγμὰς τῆς θερ-

μῆς προσδοκίας ὑπᾶν εἰς διπλὴν ἀκατάβλητον
ἐπιβροχὴν ἀφ' ἧς ὁ λογισμὸς του δὲν ἐδύνατο ν' ἀ-
παλλαχθῇ. Τὰ βλέμματά του ἐκύτταζον τὴν ἀ-
ποῦσαν γυναῖκα, τὰ χεῖλη του ἐψιθύριζον στίχους
μυστηριώδεις· ὁ ἔρωσ τῷ ἤρχετο ἀπὸ τῆς γῆς,
ἢ ἐμπνευσίς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ. Καθήμενος δὲ ἐπὶ
τοῦ πεδίου ἐκείνου τοῦ θανάτου ἀπήγγειλε μελα-
νικῶς τοὺς ἀποχαιρετισμοὺς τῆς ζωῆς τοῦ Γιλδέρ-
του, ὡς ὁ ἱερεὺς ἀπαγγέλλει τὰς ἐν τῇ ἀγωνίᾳ τοῦ
θανάτου προσευχάς, καὶ εἶπε καθ' ἑαυτόν.

— Ἰδοὺ καὶ ἄλλος, ἰδοὺ ποιητὴς θανὼν εἰς τὴν
ἡλικίαν μου καὶ μέλλον ἔχων λαμπρόν! Δυστυχῇ
Γιλδέρτε! πῶς ἐμεδέϊα, θνήσκων, πρὸς τὴν ὡ-
ραίαν αὐτὴν φύσιν, εἰς τὴν γαϊθάρων αὐτῇν ἐρημίαν
τῶν δασῶν! καὶ μετὰ τὸν τελευταῖον στεναγμόν
του, ἡ φύσις ἦτον ἀκόμη καὶ πάντοτε εἶναι ὡ-
ραία, καὶ τὰ δάση δὲν ἐπέθησάν! τί τὴν μέλει
τὴν φύσιν, ἐὰν ἕνας ποιητὴς ἀποθνήσκῃ; ἡ φύσις
μόνη εἶναι ποιητὴς· καὶ ἤκιστα φροντίζει περὶ
τῶν ἀσθενῶν ἀντιζήλων τῆς.

Αἱ ὥραι διέρρουν καὶ ὁ Χενιέρος πιέζων λυσ-
σωδῶς τὴν κόπην τοῦ ξίφους κεκρυμμένου ὑπὸ τὸ
ἔνδυμά του, ἠγανάκτει διὰ τὴν ἀπίστευτον ἐκεί-
νην βραδύτητα, ἣν ἐμελλε ν' ἀποδώσῃ εἰς ἀναν-
δρίαν ἐὰν ἡ ἀνδρία τοῦ Κόμης Πρεσβύ δὲν ἦτον
ἐν γένει ἀνεγνωρισμένη εἰς τὴν αὐλὴν καὶ εἰς τὴν
πόλιν.

Ω! ἀνέκραγεν, ὡς ἂν τις τὸν ἤκουε, ἐὰν δὲν ἦ-
ναι ἀνανδρία, δι' ἐμὲ εἶναι τι χειρότερον, εἶναι
νέα, αἱματηρὰ προσβολή! ὁ εὐπατρίδης εἰρωνεύε-
ται σκληρῶς τὸν ποιητὴν διὰ τῆς ἀπουσίας του!
ἡ ἐμπαικτικὴ φωνὴ του μὲ κραζει δι' ὅλων τῶν
δένδρων. « Μικρὲ στιχογραφῆ, δὲν ἀξίζεις τὸν κόπον
νὰ καταβῶ ξιφῆρης μέχρις σοῦ! » ὁ φλύαρος αὐ-
τὸς Κόμης παρωδεῖ τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον, ὅστις
ἐζήτηι ἄλλον Ἀλέξανδρον, διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ
στάδιον! Ἄ! ἡ περιφρόνησις αὐτῇ μοῦ τρώγει
τὴν καρδίαν ὡς ῥύγχος γυπὸς.

Αἶφνης δὲ τρομερὰ ἰδέα τῷ ἐπῆλθε, καὶ ἀνε-
σκιρτήσεν ὡς ἂν τὸν ἤγγισε τὸ ἡλεκτρικὸν ρεύ-
σπόν.

Ναί, ἡ μακρὰ αὕτη σιγὴ τῆς Κομήσεως Μαργα-
ρίτας εἶχε τώρα τὴν φυσικὴν ἐξηγήσιν τας. Ὁ
ποιητὴς ἦτον λησμονημένος. Ἡ γυνὴ αὕτη παρα-
συρθεῖσα στιγμιαίως ὑπὸ ῥοπῆς πρὸς φιλαρέσκειαν,
ἀνεκόπη ἤδη ἐπὶ τῆς ὀχθῆς τοῦ βόθρου τῆς ἐγκλη-
ματικῆς ἀπιστίας, καὶ ἀπέδιδεν εἰς τὸν σύζυγόν
τῆς ἐρωτὰ ἄξιον εἰσέτι αὐτοῦ. Ὁ Κόμης Πρεσβύ
ἐπὶ τινα χρόνον μεμακρυσμένος τῆς γυναικὸς του
ἕνεκα τῶν πολιτικῶν περιστάσεων βεδαίως, ὁμοιά-
ζεν ἤδη τὸν φιλάργυρον τὸν καθήμενον παρὰ τὸν
θησαυρόν του, καὶ, ἐνῶ ὁ Χενιέρος, ἀντίζηλος ἀ-
δύνατος, προσεδόκα τὸν ἀντίμαχόν του ξιφῆρης,
ὁ Κόμης ἐγέλα εἰς τὸ πλευρόν τῆς συζύγου του,
διὰ τὴν εὐήθη κωμωδίαν, ἣν ἔπαιζεν ὁ ἔρημος
ποιητὴς εἰς τὸ βάθος τῶν δασῶν.

Τὸ φαρμακερὸν τοῦτο συμπέρασμα μετεβάλ-
λετο κατὰ λεπτόν βαθμιαίως εἰς ἀνυπόφορον πι-

θανότητα, καὶ τέλος ὁ ποιητὴς ἐπέσθη ἐντελῶς ἤδη περὶ τῆς ἀληθείας τῆς ιδέας ταύτης. Ἡ ἀπελπισία τότε, ὁ πρεσβύτης, ἡ παρορσύνῃ διέστρεψαν τὸ λογικὸν τοῦ ἡ κεφαλὴ τοῦ δὲν διέθουνεν ἔκτοτε τὰ αἰσθήματά του· ἔσχισε τὸ μέτωπόν του ὡς ἵνα ἐλθῇ τὸ τελευταῖον λείψανον τῆς φρονήσεως, καὶ, φλογερὸς τὸ πρόσωπον, κάτωχρος τὰ χεῖλη ἐξεπήδησε πρὸς τὸν ἑκαυλιν τοῦ Βιροφλαί.

Τὴν πρωΐαν δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ Κόμης Πρεσβύτης ἦλθεν εἰς τὴν θύραν τῆς ἐπαύλεως τοῦ Διονυσίου· ἠνέωξε τὸ ἐνδυμά του, ἀπέσπασεν ἀπὸ τοῦ ζωστήρος τὸ ξιφὸς του καὶ τὸ ἐξέβρεξε τὴν πυκνότητα τῶν ὑψηλῶν θάμνων, ἐπειτα, ἀνακαλὼν ὅλην αὐτοῦ τὴν ἀνδρίαν, καὶ πιέζων τὸ ἐλατήριον τῆς θύρας εἰσῆλθε.

Τὰ ἄνθη δὲν ἔχουσιν ἄρωμα γλυκύτερον τῆς τερπνῆς εὐωδίας, ἥτις ἐξατμίζεται ἀπὸ κήπου κατὰ τὰς πρωΐνας ὥρας· ὁ δὲ Κόμης ὀλίγῳ ῥιμβάζων κατὰ τὸν φυτικὸν αὐτοῦ ὄργανισμὸν, εἰσέπνευσε τὸ ἄρωμα ἐκεῖνο τῆς ἡρεμίας, διὰ χαρὰς, ἣν δὲν τῷ ἐνέπνευσαν ἄλλοτε αἱ μεγαλοπρεπεῖς πράσιαι τῶν Βερσαλλιῶν ἐν τῷ χρόνῳ τῆς βασιλικῆς λαμπρότητος· ἐχώρει δὲ δειλὸς τὸ βῆμα καὶ προφυλασσόμενος, διὰ μέτου τῶν συστάδων τῶν πασσαλιῶν, διευθύνων τὰ βλέμματά του, κατ' ἐπιφάνειαν ἥτιχα, καθ' ὅλας τὰς περιστροφὰς καὶ γωνίας τοῦ κήπου, ὅτε εἶδε δεξιόθι αὐτοῦ χωρὶς κήν μορφῆς ὑπόπτου, ἥτις τὸν ἐκύταξε μετ' ἐκπλήξεως σπασμωδικῆς.

— Κυρία, εἶπεν ὁ Κόμης τείνων πρὸ αὐτοῦ τὰς χεῖρας, ποτὲ δὲν θὰ εἴσθε μετεμφισμένη δι' ἐμὲ, καὶ ἐλπίζω ἐπίσης ὅτι κ' ἐγὼ δὲν θὰ εἶμαι διὰ σᾶς. — Κόμη Πρεσβύ! εἶπεν ἡ νέα γυνὴ δρατομένη εὐχαρίστως τὰς τεταμένας χεῖράς του, ὀρκίζομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὅτι σᾶς ἐπερίμενα. — Αὐτὸ δὲν μ' ἐκπλήττει καθόλου, εἶπεν ὁ Κόμης προσφέρων εἰς τὴν Μαργαρίταν τὴν χεῖρα του ὡς ἵνα τὴν καλέσῃ εἰς περιπάτον κύκλῳ τοῦ κήπου, δὲν μ' ἐκπλήττει καθόλου· εἴσθε ἡ τελευταία τῶν Γαλατιδῶν τοῦ Ροδανῶ. Γνωρίζω τὰ πλεονεκτήματά σᾶς· εἴσθε πάντοτε ἡ νοημοσύνη μετὰ τοῦ μέλλοντος. — Γνωρίζω πρὸ πάντων τὸ παρελθόν, εἶπεν ἡ Κόμησσα συγκινηθεῖσα. — Ἀὐτὸ εἶναι εὐκολότερον, Κυρία — Ἐλότε μόνον, Κύριε Κόμη — Διότι ἡ ἱστορία ἀπατᾷ αὐτὸ δὲν θέλετε νὰ εἰπῆτε, Κυρία; — Μάλιστα, Κύριε. — Ἀλλὰ καὶ τοῦ μέλλοντος ἡ ἐπιστήμη ἔχει ἐπίσης τὰς πλάνας τῆς, καὶ δι' αὐτὰς μάλιστα τὰς Γαλατιδὰς· πλὴν εἰπέτε με σὰς παρακαλῶ, ὡραία Κόμησσα, τί ἐμνηστεύσατε εἰς τὸ παρελθόν ἐναντίον τῆς ψευδοῦς μαρτυρίας τῆς ἱστορίας; — Ἰδοὺ, Κύριε Κόμη ἐμάντευσά ὅτι ὁ Κόμης Πρεσβύτης ἀφιερῶθη γενναίως εἰς μίαν γυναῖκα, καὶ ὅτι ὡς ἀνδρεῖο; ἐφόνευσε τέρας· τι ἀπολυθὲν ἀπὸ τὴν Συμβατικὴν. — Εἶναι σχεδὸν ἀληθές, Κυρία, εἶπεν ὁ Κόμης σοδαρῶς μειδίων, εὐτυχῶς ἡ ἱστορία περὶ τούτου δὲν δαλεῖ — Εὐγενὴ Κόμη! Ἐξηκολούθησε λέγουσα ἡ Μαργαρίτα ἐν παραδόξῳ συγ-

κινήσει· ἰδοὺ μία τῶν πράξεων ἐκεῖνων τὴν ὁποῖαν ἄλλοτε Βασίλισσα ἐμελλε ν' ἀνταμείψῃ δι' ὅλου τοῦ ἔρωτός της. Δὲν ὑπάρχουν πλέον σήμερον βασίλισσαι. — Ὑπάρχουσι πανταχοῦ ὅπου εἶναι γυναῖκες· θὰ ὑπάρχωσι πάντοτε. — Καὶ μετὰ τὴν 10 Αὐγούστου 1792 Κύριε Κόμη; — Ὁ λόγος σὰς εἶναι λαμπρὸς, Κυρία, εἶπεν ὁ Κόμης ἐμβλέπων τρυφερῶς τὴν συνοδὸν τοῦ· ἀλλ' εἶναι τάχα μομφή τις, ἢ εἶναι ἐνθαῤῥονσις; — Ἀμφοτέρω, Κύριε. — Τὰ ἀποδέχομαι ἀμφοτέρω. — Κόμη, περιμένω πάντοτε τὴν δικαιολόγησίν σας. — Ἀλλὰ τὴν γνωρίζετε ἤδη, Κυρία, σχεδὸν ὡς ἂν ἦτον παρελθούσα. — Ἀλλὰ θέλω, Κύριε, νὰ τὴν γνωρίσω ἐντελῶς ὡς ἂν ἦτον μέλλουσα. — Φιλόδοξος! ἔστω πρέπει νὰ σὰς εὐχαριστήσω με ὀλίγας λέξεις. . . Μίαν ἐσπέραν, ἐνθυμηθῆτε τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, Κυρία, ἐπαίζον τὴν Νανίαν τοῦ Βολταίρου εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Πρίγκιπος Πουά. . . — Τὴν ἐνθυμοῦμαι, Κόμη. — Ἀριστα, Κυρία. . . Ὅταν ὁ ἥτοπιός ἀπήγγειλε τὸν ἐξῆς στίχον τοῦ Νινίου.

Ὁ φρόνιμος περιφρονεῖ τὰς ἐξεις τῶν ἀνθρώπων.

Ἐγὼ ἐχειροκρότησα. . . ἄνευ δισταγμοῦ. — Καὶ μόνος σὰς ἐχειροκροτήσατε, διέκοψεν εἰπούσα ἡ Κόμησσα. — Μόνος, ἐμελλον νὰ σὰς τὸ εἰπῶ, Κυρία· φωνή τις ἠγέρθη καὶ εἶπε· « Καὶ αὐτὸς ὁ πρωτότυπος Πρεσβύ! » Ἐγὼ προσεκλίθην, καὶ ἐχαιρέτησα ἐκεῖνον ὅστις τὸ εἶπε. — Ἐνθυμοῦμαι ἐπίσης ὅτι ἐπεδοκιμάσατε τὸν εἰπόντα. — Τόσῳ καλῆτερα, Κυρία, ἰδοὺ παρελθὸν δι' ἡμᾶς, σαφὲς ὡς τὸ μέλλον. Σὰς φαίνομαι λοιπὸν ἐπίσης πολὺ πρωτότυπος, ; σὰς ἠρώτησα — Ἐξαιρέτως πρωτότυπος, σὰς ἀπεκρίθην. — Μὴ μὴν ἀγγελικὴν ἔχετε, Κυρία! καὶ ἐνθυμεῖσθε τί ἐπροσθέσατε; — Ὁχι! — Ὁχι; ἐνθυμηθῆτε Κυρία. — Δὲν ἐνθυμοῦμαι — Ἰποθέσατε ὅτι εἶναι τι μέλλον — Σκότος βλέπω πανταχοῦ, Κύριε Πρεσβύ — Μὲ συγχαρεῖτε Κυρία, νὰ βοηθήσω τὴν μνήμην σας; — Βοηθήσατέ με. — Ὠραία Κόμησσα, ὁ ἄγων αὐτὸς ἀξίζει δι' ἐμέ. . . — Τότε λοιπὸν Κύριε, εἶπεν ἡ Μαργαρίτα γελῶσα, σὰς ἀπαλλάττω τοῦ ἁγῶνος αὐτοῦ. . . Ἰδοὺ τί σὰς ἀπεκρίθην· πολὺ πρωτότυπος ἀλλὰ. . . θελκτικός. — Κόμησσα σὰς εὐχαριστῶ, τίποτε δὲν ἐλθ-σμονήσατε. Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην εἶχατε ἐπὶ τῆς ἐσθῆτος σας σημεῖα πένθους· χρεῖας περὶ τὸ τέλος του. Ὁ σύζυγός σας, ὁ Κόμης Γ. ἐτελεύτησε τότε ἐν Αὐερικῇ πρὸ 25 μηνῶν καὶ ἡ ἀναγέννησις τοῦ μειδιάματός σας μετὰ τὰ δάκρυα, εἶχε τὴν θέτον. Ἐπρεπε νὰ σὰς ἀγαπήσω ἢ ν' ἀποθάνω· σὰς ἠγάπησα. Καὶ συχνάκις ἐπιτυχᾶναι τις ἐκεῖνο διὰ τὸ ὅποῖον δὲν εἶναι ἄξιος· ἐπέτυχά ὀλίγον τὴν ἀγάπην σας, καὶ τόσῳ μάλιστα ὥστε ἐτόλμησα νὰ ἐγείρω τοὺς ὀφθαλμοὺς πολὺ ὑψηλὰ, διότι εἶχα τὴν ἀλαζονείαν νὰ θέλω νὰ γίνω σύζυγός σας. — Καὶ σὰς παρεδέχθην — Καὶ μὲ παρεδέχθητε, Κυρία, ναί. Τὴν ἡμέραν ὅτε ἡ εὐτυχία αὕτη μοῦ

ἦλθε, σὰς ἐπρόσφερα τὴν ψυχὴν μου ὁλόκληρον, καὶ σὰς ἐθέμισα εἰλικρινῶς τὸν κατάλογον τῶν ἐλκτωμάτων μου, ὡς ἄλλος τις ἔμελλε νὰ πράξῃ διὰ τὰ πλεονεκτήματά του. — Ἀλήθεια, Κύριε Κόμη — ὁμολόγησα ἐναντίον τοῦ συμφέροντος μου, Κυρία, τὰς αλλοκότους ἔξεις μου, τὰς πρωτοτυπίας μου, καὶ τὴν καταφρόνησίν μου πρὸς τὰ συνήθη, τὴν καθιερωθεῖσαν δι' ἐνὸς στίχου τοῦ Βολταίρου. Σὰς παρεκάλεσα νὰ εὐαρεστηθῇτε νὰ ζυγίσετε ὅλα τὰ ἐλαττώματά μου εἰς τὴν πλάστιγγα εἰς τῆς ὁποίας τὸν δεῦτερον δίσκον δὲν εἶχα, μὲ λύπην μου, νὰ βάλλω ἀντιῤῥοπον βάρος ἀρετῶν. . . Ἐδεῖξατε τὴν καλωσύνην σας καὶ ἐμεριδιάσατε, καὶ μὲ εἶπατε τὴν ῥῆσιν τοῦ Κ. Ρουσσώ τοῦ ἐκ Τενέλης: « *Ἀνὴρ γὰρ εἰς ἐλαττωμάτων ἔσχε ποτὲ ἀρετὰς μεγάλας* ». Ἠλόγησα τότε τὸν Κ. Ρουσσώ, ἐρρίφθην εἰς τοὺς πόδας σας, καὶ ὁ ὑμέναϊος ἡμῶν ὠρίσθη διὰ τὴν 10 Αὐγούστου 1792. — Ὅποιαν ἡμέραν! Κύριε Πρεσβύ. — Ναί, Κυρία ὁποιαν τρομεράν! αὕτη προκαλεῖ τὸ διαζύγιον πρὸ τοῦ ὑμεναίου. Ἐπεριπατοῦμεν τὴν προτεραίαν, εἰς τὸν κῆπον τοῦ Κεραμικοῦ, ὡς δύο ἀληθεῖς σύζυγοι, καὶ παρατηρήσατε μελαγχολικῶς ὅτι τὰ φύλλα τῶν δένδρων ἐπιπτον ἤδη μαραμμένα πολὺ πρὸ τῆς ἐποχῆς των. . . — Καὶ Λουδοβίκος ὁ ΙΣΤ' διέκοψεν ἐν θλίψει ἡ Κόμησσα, ἀπέτεινεν ἀκριβῶς τὴν αὐτὴν παρατήρησιν εἰς τὸν Κ. Ροῖδερον ὅτε διέβαινε τὸν κῆπον διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Συμβατικὴν Συνέλευσιν! (1) — Ἀ! ἡγνόουν τὴν λεπτομέρειαν ταύτην, Κυρία. . . Ὅπως ἂν ἔχῃ, τὸ πρῶτον ἐκεῖνο πένθος τῆς φύσεως ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Θέρους, σὰς ἐνέπνεε θλίψιν ἀπεκαλύφθη βεβαίως εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σας καὶ πάλιν ἀπαίσιον τι καὶ ζοφερόν ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ μὲ εἶπατε ὠθοῦσα φύλλον τι μαραμένον διὰ τῆς ἄκρας τοῦ ποδός. Ἰδοὺ ἀπαίσιος οἰωνὸς γεγραμμένος ἐπὶ τοῦ φύλλου τούτου τὴν παραμονὴν τοῦ ὑμεναίου μας. . . — Καὶ μὲ ἀπεκρίθητε γελῶν, διέκοψεν ἡ Κόμησσα. — Εὐτυχῶς, Κυρία, περιφρονεῖτε καταπατοῦσα ὡς τὸ φύλλον αὐτὸ τὰς χυδαίας προλήψεις. — Ναί, μοῦ φαίνεται νὰ τὸ ἐνθυμῶμαι, ἀλλ' ἐνθυμοῦμαι ἐπίσης ὅτι ὁ γέλως μου ἦτον σπουδαῖος. Τὴν ἐπιούσαν ὅτε μετέβαινον εἰς τῆς οἰκογενείας σας, τὸ σήμαντρον ἀντηχεῖ, τὸ πολεμιστήριον κροτεῖ! εἰς Παρισίους, μὲ ἀναγγέλλουσιν ὅτι τὸ ἀνάκτορον ἐπαπειλεῖται ἀπὸ τὸ τάγμα τῆς Μασσαλίας! τρέψω εἰς τὸν Κεραμικὸν πρὸς ὑπερσπίσιν τοῦ Βασιλέως. . . Ἠλπίζω νὰ εὕρω ἐκεῖ ὅλους τοὺς εὐπατρίδας. . . Ἀλλ' ἦσαν μόνον οἱ Ἐλβετοὶ, γέροντές τινες εὐπατρίδαι, καὶ ὀλίγοι μεγάλα ὀνόματα φέροντες. Κατελήφθημεν ἐξ ἐφόδου ἐξῆλθον τότε ἀπελπισμένος, διότι δὲν μ' ἀφῆκαν τὸν καιρὸν ν' ἀποθάνω! ἤμην θεδαρμένος διὰ παντός αἰσχύους καὶ διὰ τοῦ ἰδικοῦ μου ὁ κόσμος κατεστρέφετο ἐνώπιόν μου! μεγίστη ἀνία μὲ κατέλαβεν ἐνθυμοῦμαι τότε τὴν μαντείαν

σας, καὶ μὴ θέλων μῆτε νὰ σὰς σύρω εἰς τὴν καταστροφὴν μου, μῆτε νὰ ἐπιζήτω εἰς τὴν ἀπειρον ἐκείνην βασιλικὴν συμφορὰν, ἐπενόησα νέον τι εἶδος αὐτοχειρίας ἣν ὁ Θεὸς δὲν ἀπαγορεύει ἐτάφην ζῶν. Ἀφοῦ μ' ἐγράψατε, τὸ λησμονεῖτε αὐτὸ Κόμη. — Μάλιστα, Κυρία, ἀφοῦ σὰς ἔγραψα τὰς ὀλίγας αὐτάς λέξεις.

« Ἐξέρχομαι τοῦ Κεραμικοῦ εἰς τὸν Οὐρανόν, ἢ εἰς καιροὺς εὐτυχεστέρους. »

10 Αὐγούστου 1792.

— Ἐτήρησα μετὰ φροντίδος τὸ γραμματίον σας, Κύριε Κόμη.

— Κ' ἐγὼ Κυρία, ἔκαμα περισσότερον. — Εἰπέτε. — Ἐτήρησα τὸν ἔρωτά μου.

Ἐπῆλθε σιγὴ τις μακρά ἢ νεαρά γυνὴ κλίνουσα τὴν κεφαλὴν ἐφαίνετο ἀκολουθεῖσα τὴν κίνησιν τῶν ποδῶν τῆς ἐπὶ τὴν δένδρῳστιχίαν τοῦ κῆπου, καὶ ὡς ἂν δὲν ἤσχυλετο εἰς ἄλλο τι ὁ Κόμης προσεδόκα λέξιν τινὰ ὡς ἀπόκρισιν τῆς τελευταίας φράσεως του.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀπόκρισις δὲν ἐπῆρχετο, ὁ Κόμης διηρμήνευσε τὴν σιγὴν ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καὶ ἐξηκολούθησε λέγων.

— Καίτοι ἀποχωρισμένος παρὰ τὸν κόσμον, δὲν ἔπαυσα ποτὲ νὰ ἐπαγρυπνῶ διὰ σας, Μαργαρίτα, ἀλλ' ἐκρυπτον διὰ μεγίστης φροντίδος ἀπὸ σας ὅλον τὸν εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου ἔρωτα, φοβούμενος μὴ ἐμποδίσω τὴν εἰς τὸ δρᾶν ἐλευθερίαν σας. Ἐπρεπε νὰ ἔχω πρῶτον τὴν πρόδηλον ἀπόδειξιν μεγίστου κινδύνου, διὰ ν' ἀποσπασθῶ ἀπὸ τὸ καταφύγιόν μου, καὶ νὰ ῥιφθῶ καὶ πάλιν εἰς τὸ σταδίων τοῦ κόσμου, τὸν ὅποιον δὲν ἤθελα πλέον νὰ ἴδω! ὁ χρόνος φέρει μοναδικὰς μεταμορφώσεις! μᾶς συνειθίζει εἰς τὸ κακόν, καὶ μᾶς κάμνει ν' ἀηδιάζωμεν τὸ καλόν. . . Ἐπὶ τέλους εὗρον θέλητρα προκλητικὰ ἐν τῷ μέσῳ τῶν καταιγίδων τὰς ὁποίας ἔφευγα ἀποχαιρετῶν ἀπερὶσκέπτως τὸν κόσμον, εἶχον λησμονήσει ὅτι δεσμός, εἰς μὲν ὁμόνοια, ἀλλ' ἰσχυρὸς, μ' ἐκράτει εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, καὶ ὅτι τὸ κατ' αὐτοῦ μίσός μου ὁλόκληρον εἰς τὴν μεγίστην ἰσχύν του ἔπρεπεν ἐνωρὶς ἢ ἀργὰ νὰ ἐκλείψῃ ἐνώπιον τοῦ ἔρωτός μου. Καὶ τοῦτο συνέβη. . . Λοιπὸν, Μαργαρίτα, πᾶν ἔτι συνέβη ἀπὸ τῆς 10 Αὐγούστου δὲν ὑπῆρξε διὰ τοὺς δύο ἡμᾶς. Εἴμεθα εἰσέτι εἰς τὴν ἐπιούσαν τῆς φοβερᾶς ἐκείνης ἡμέρας, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν εἰς τὴν προτεραίαν. Περιπατοῦμεν εἰς τὸν Κεραμικὸν κατὰ τὴν τελευταίαν ὥραν τῆς μνηστείας ἡμῶν, καὶ δὲν ὑπάρχει τὴν φορὰν αὐτὴν οὔτε ἓν φύλλον μαραμένον! τὸ πᾶν νεάζει καὶ ὑπογελά περὶ ἡμῶν! τὸ ἔαρ μὲ τὴν χάριν καὶ μὲ τὴν ζωηρότητά του, ὁ ἔρως μὲ τὴν γλυκειὰν αὐτοῦ γαλήνην.

Καὶ ὁ Πρεσβὺ ἐκύτταξε τὴν Μαργαρίταν διὰ σημαντικῆς ἐκφράσεως, καὶ τώρα οἱ ὀφθαλμοὶ συμβουλευθέντες ἀπεκρίθησαν πρὸ τοῦ λόγου.

— Κόμη, εἶπεν ἐκείνη, παραδέχομαι τὴν χρο-

(1) Ἱστορικόν.

νολογίαν τοῦ μηνολογίου σας· εἴμεθα εἰς τὴν 9 Αὐγούστου 1792, καὶ τόσῳ γλυκῷ εἶναι εἰς γυναικα νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὴν νεότητά της!

Ἀκτίνες δὲ χαρᾶς ἐφώτισαν τὴν εὐγενῆ ὄψιν τοῦ Κόμητος, καὶ αἱ χεῖρες τῶν δύο μνηστῆρων συνεσφίχθησαν δι' ὁρμῆς ἣν ἐμπνέει τῆς εὐτυχίας ἡ ιδέα.

— Τώρα, Μαργαρίτα, εἶπεν ὁ Κόμης, μαντεύω πολὺ καλὰ, τὴ μ' ἐρωτᾷ ἡ σιωπὴ σου. Ἴδου τὸ σχέδιόν μου. Ἡ τύχη κατ' εὐτυχίαν μ' ἔδωκε διαβατήριον ὑπὸ πλαστὸν ὄνομα. Φθάνομεν εἰς Ὀλλανδίαν καὶ ἐκεῖθεν μεταβαίνομεν εἰς Ἀγγλίαν, ἢ ἂν προτιμᾷς, μένομεν ἐδῶ εἰς ἐρημητήριον σκοτεινότερον ὅπου τὸ βλέμμα τοῦ κόμου δὲν εἰσδύει. Ἐπειτα, ὡραία μου Μαργαρίτα, θὰ ἐμπιστευθῶ πάντοτε εἰς τὴν ἰδικὴν σου διέυθυνσιν κατὰ τὸν κοινὸν ἡμῶν βίον, διότι ἐμπιστεύομαι περισσότερον εἰς τὴν προαισθησίαν σας παρὰ εἰς τὸ λογικόν μου. — Κόμη, εἶπεν ἡ Μαργαρίτα, τοιαῦται ἀποφάσεις δὲν αὐτοσχεδιάζονται, ἀπαιτεῖται σκέψις ὥριμος. Εἰζεύρετε ὅτι ἡ οἰκογένειά μου κατοικεῖ τὸ πατρικὸν μέγαρόν μας εἰς Βερρί. Ἐκεῖ θὰ μεταβῶ πρῶτον· ἡ ἐπαρχιωτικὴ αὐτὴ γωνία εἶναι πολὺ ἥρεμος, καὶ πιθανῶς θὰ μείνῃ ἥρεμος· θὰ ἔλθετε νὰ μ' εὕρητε εἰς τὴν οἰκογένειάν μου ὅταν κληθῆτε... ἐντὸς ὀλίγου... ἐντὸς ὀλίγου, ἀγαπητὲ Κόμη.

Ὁ Κ. Πρεσβὺς ἐκύτταξε τὸ ὥρολόγιόν του, καὶ, φλεγματώδης καίτοι τὸ ἥθος, δὲν ἐδυνήθη ν' ἀποκρύψῃ ἐλαφρόν τι κίνημα δυσχερείας ὅπερ δὲν ἐξέφυγε τὴν ὀξυδερκίαν τῆς Μαργαρίτας.

Ὁ Κόμης ἐλυσμόνησεν ἤδη τὴν ἐπὶ τιμῇ συνέντευξίν του, καὶ τὴν ἐνθυμήθη τώρα κατὰ δύο ὥρας βραδύτερον.

Ἐστράφη δὲ πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἀφῆκεν ἡρέμα τὸν βραχίονα τῆς Μαργαρίτας.

— Κόμη, εἶπεν αὐτὴ συγκινουμένη, ἔχετε τὴν στιγμὴν αὐτὴν ιδεάν ἥτις σὰς ἀνησυχεῖ καὶ τὴν ὁποίαν δὲν μαντεύω.

— Μαργαρίτα, ἀπεκρίνατο αὗτος, προσποιούμενος ἐλαφρόν τινα τόνον ὀλίγον ἐμπρέποντα εἰς τὴν περίστασιν. Ναί! ἔχετε δίκαιον... Συγχωρήσατέ με... ἔχω τῶντι μίαν ιδεάν... χρεωστούμεν νὰ τὰ εἰπώμεν ὅλα, ἀλήθεια, τὴν παραμονήν; Βεβαίως, Κύριε Κόμη, ναί, χρεωστούμεν νὰ τὰ εἰπώμεν ὅλα· ὁμιλήσατε.

Καὶ ἡ Μαργαρίτα δὲν εἶχε τώρα καὶ αὐτὴ πολὺ θάρρος καὶ μετενόησε μάλιστα προσκαλέσασα ἐξηγήσιν τινα.

— Καλὰ λοιπὸν, ἐξηκολούθησεν ὁ Πρεσβὺς πειρώμενος νὰ γλυκάνῃ διὰ τοῦ μειδιάματος τὰς λέξεις ἃς ἐμελλε νὰ προσφέρῃ· ὑπάρχουσι συχνάκις μεταξὺ τῶν πνευματῶδων γυναικῶν... καὶ τῶν ἀνδρῶν σχέσεις τινὲς ἀθῶαι βεβαίως, ἀλλὰ τὰς ὁποίας ὁ κόσμος δὲν ἐρμηνεύει πάντοτε ὑπὲρ τῶν σοφῶν... φερ' εἰπεῖν. — Κόμη Πρεσβὺς διέκοψεν ἡ Κόμησσα διὰ τόνου καὶ χειρονομίας ἥς τὸ ἀπότομον ὀλίγον ἦτον ἀριστοκρατικόν, μὴν ὁ-

μιλεῖτε μὲ τὸ χρησιμοδοτικὸν αὐτὸ ὕφος. Σὰς ἐνόησα εἰς τὴν πρώτην σας λέξιν. Μάλιστα, ὑπάρχουσι στιγμαὶ ἐπίσημοι καθ' ἃς ἀπαιτεῖται πάσα εὐλικρίνεια. Θὰ ἦμαι λοιπὸν εὐλικρινής... Ναί, εἰς τὴν ἀπομόνωσιν ὅπου μ' ἀφῆκεν ἡ ἐγκατάλειψίς σας, ἀνemieχθην διὰ τῆς ἀναγνώσεως εἰς τὰ δημόσια πράγματα· ἀνέγνωσα πολὺ καὶ κατ' ἐπανάληψιν ἐγεννήθησαν ἐν ἐμοὶ μίσση καὶ προτιμήσεις, καὶ δὲν σὰς ἀρνούμαι καθόλου τὴν ζωηρὰν συμπάθειαν τὴν ὁποίαν μοῦ ἐνέπνευσε νέες τις λογογράφος, ποιητὴς πλήρης εὐφυίας καὶ λαμπρὸν ἔχων μέλλον· ἀπὸ τῆς σήμερον τὸ ὄνομα τοῦτο δὲν πρέπει πλέον νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰ χεῖλη μου· ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦτο τὸ γνωρίζετε, σὰς βεβαίως.

— Μὲ ἀρκεῖ τόσον, Μαργαρίτα, εἶπεν ὁ Κόμης θλίβων τὴν χεῖρα τῆς μνηστῆς του. Σὰς προσβάλλω ἂν σὰς ἐρωτήσω περισσότερα... Εἶναι πράγματα περὶ ὧν ἀπαξ μόνον πρέπει νὰ ὁμιλή τις, μόνον ἀπαξ διὰ νὰ μὴν ὁμιλήσῃ πλέον εἰς τὸ ἐξῆς.

Καὶ ταῦτα λέγοντος τοῦ Κ. Πρεσβὺς ἡ φωνὴ διεκόπη καὶ ἡ Κόμησσα ἀνεσκιρτήσας θλίψασα εἰς τὸν βραχίονά της τὸν τοῦ Κόμητος.

Βίαιοι κρότοι ἀντήχησαν ἐπὶ τῆς πύλης τοῦ κήπου, καὶ ἀνemieγνυντο μετὰ τοῦ θορύβου τοῦ κώδωνος.

Ὁ δὲ Διονύσιος ἔτρεχε κατὰ τὴν δεινροστιχίαν τῆς πύλης διὰ ν' ἀνοίξῃ, ἀλλ' ἐπιτακτικὸν σημείον τῆς Κομήσσης τὸν ἐκράτησε.

Καὶ ὁ κηπουρὸς κλίνων τὴν κεφαλὴν μετεστράφη.

— Ἴδου ἐπίσκεψις μαρτυροῦσα μεγάλην ἐπιθυμίαν τοῦ ἐπισκεπτομένου τοῦ νὰ εἰσέλθῃ ἐνταῦθα, εἶπεν ὁ Κόμης, μειδιάσας προσποιούμενος.

— Βεβαίως, εἶπεν ἡ Κόμησσα, αὐτὸς δὲν εἶναι φίλος. — Λέγετε; παρειήρην ὁ Κόμης δι' ἐλαφροῦ τόνου εἰρωνείας.

Αὐτὸ τὸ λέγετε; ἐνεποίησε τρόμον εἰς τὴν Μαργαρίταν, καὶ ἡ χροιά τῶν παρειῶν της ἠφανίσθη ὑπὸ βαφὴν ἰώδη.

Οἱ κρότοι ἐπανελαμβάνοντο βιαιότεροι καὶ ἡ πύλη τοῦ κήπου ἐφαίνετο συντριβομένη ἐξ ἐφόδου φοβεράς.

— Ἐν τοσούτῳ, εἶπεν ὁ Κόμης, πρέπει ν' ἀνοίξωμεν πρὶν κρημνισθῇ ἡ πύλη. — Ὀχι! εἶπεν ἡ Κόμησσα ζωηρῶς, ἡ θύρα ἀνθίσταται καὶ ἔχουμεν καιρὸν νὰ φύγωμεν ἂν ᾖναι ἐχθρός.

Τὴν αὐτὴν δὲ στιγμὴν, κεφαλὴ ὡχρὰ, καὶ σκεπασμένη διὰ κόμης μελανῆς, ἀτάκτου, ἐφάνη ἐπὶ τοῦ ἄκρου τοῦ γειτονικοῦ τοίχου μεταξὺ δύο χειρῶν εὐρῶς τεταμένων καὶ συνεσφιγμένων ὡς ὄνυχες λέοντος· ἔπειτα ἡ κεφαλὴ ὑψώθη δι' ἀναρρίχσεως ὁρμητικῆς· οἱ πόδες ἐπάτησαν ἐπὶ τοῦ τοίχου· ἕξις γυμνὸν ἔπαιεν εἰς τὸν κήπον, καὶ ὁ ἀνὴρ ὅστις τὸ ἐκράτει ἐρρίφθη κατόπι αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Κόμης καὶ ἡ Μαργαρίτα ἀνεγνώρισαν τὸν Χενιέρον.

Ὁ Ἀρχάγγελος ὁ καταπεσὼν κεραυνόβλητος εἶ-
χεν ἐπὶ τοῦ προσώπου τὴν φοβερὰν ὠριότητα
τοῦ ποιητοῦ ἐκείνου. Εἶναι δὲ αἰσθήματα καὶ
ταράχαι αἵτινες ἐντυποῦσιν εὐθὺς εἰς τὴν μορφήν
ὅλα τὰ χρώματα καὶ τὰ σχήματα τῆς ὀργῆς, τῆς
ἐκδικήσεως, τοῦ ἔρωτος, τῆς ἀπελπισίας, ὧν ἐπιδε-
κτικὴ εἶναι ψυχὴ μεγάλη. Ὅσοι δὲ παρίσταν-
ται εἰς τὴν φοβερὰν ταύτην ἀλλοίωσιν τῶν χα-
ρακτήρων τοῦ ἀνθρώπου, μένουσι κατὰπληκτοὶ
ὥστε ἐνώπιον ὀπτασίας τινὸς τοῦ ἁδου.

Ἡ Μαργαρίτα ἐψιθύρισεν αὐτὸς εἶναι ἀλλὰ διὰ
φωνῆς τοσοῦτον ἀσθενοῦς ὥστε δὲν ἠκούσθη.

Ἔπεσε δὲ ὥστε νεκρομένη ἐπὶ ἐδωλίου πρα-
σίνου, καὶ ἔκρυψε τὸ πρόσωπον εἰς τὰς χεῖρας.

Ὁ Πρεσβὺς ἐτοιμὸς εἰς πάντα κατὰ τὸ ἀξίω-
μά του ἠσθάνθη πρῶτον ἥδη ὅτι ἡ ἐνεργητικότης
τοῦ ἐξησθένει ἐνώπιον κεραυνοῦ ἀπροσδοκήτου,
καὶ ἐκύτταξε τὸν ποιητὴν διὰ συγκινήσεως ἣν
ὁ μέγιστος τῶν κινδύνων ποτε δὲν ἐνεποίησεν
εἰς τὴν ἀτρόμητον καρδίαν του.

Ἡ παραφροσύνῃ τότε ὠμίλησε διὰ τῶν χειλέων
τοῦ Ἀνδρέου.

— Ναί, ἀνέκραγεν οὗτος σείων τὴν προτομήν
του, ἰδοὺ τὰ νόθα ἐκείνα τέκνα τῆς ἀντιπα-
λείας! Οἱ γυναικάρεσκοι αὐτοὶ κεντηταὶ τῶν ὑ-
φασμάτων· οἱ στιχουργοὶ τῶν στενωπῶν, οἱ κί-
βδηλοι παλαδῖνοι! οἱ πνευμονίαι συδαρῖται! ἰδοὺ
ὅλοι εἰς ἓνα μόνον, εἰς μόνον αὐτὸν, ἐρμαφρό-
διτον, κεκονισμένον μὲ ἄμυλον, ζωγραφισμένον,
ψιμμουθιωμένον, ἐραμμένον μὲ τρίχαπτα. Ἡτονί-
σχυρὸς καὶ ἀνδρεῖος αὐτό; ὅταν ἐπρόκειτο νὰ
διασταυρώσῃ τὸν σίδηρον μὲ τοὺς εὐνόχους τοῦ
Τριανοῦ, μὲ τοὺς Σατράπας τῶν μεγάρων, μὲ τοὺς
ἀνάνδρους παραστάτας τῆς Μοναρχίης Ἀλλὰ καὶ
ἀνδρεῖως ἐξέφυγεν ὅταν εὗρεθῃ ἀπέναντι ἀνδρὸς
ἔχοντος καρδίαν. Κατέφυγε πλησίον κηπουροῦ ἀ-
μαριλλίδος, διότι ἀρχόντισσα βεβήκως θὰ τὸν ἔ-
καμνε νὰ ἐρυθρίασῃ! ἀφίεται νὰ τὸν καταλάβω-
σιν ἐξ ἐφόδου εἰς τὸ ὄχυρόν του, διότι ἡ ἀνδι-
κτὴ πεδιάς τοῦ προξενεῖ τρόμον! Ἐ! λοιπὸν, Κό-
μη Πρεσβύ, ἰδοὺ συνελήφθης εἰς τὴν παγίδα καθὼς
ἀλώπηξ εἰς τὴν φωλεάν της. Ἐκλεξὸν τώρα ἡ τὸν
πόδα ὅστις συντρίβει ἡ τὸ ξίφος τὸ ὅποιον φο-
νεύει! ἐρπετὸν ἢ εὐπατρίδης δὲν μοῦ διαφεύγει
πλέον.

Ὁ δὲ Κόμης ἤκουσε διὰ μεγάλης φαινομένης
ψυχρότητος· εἰς τὴν τελευταίαν λέξιν τοῦ Χενιέ-
ρου ἔκλινε τὴν κεφαλὴν, καὶ εἶπε·

— Τίποτε δὲν ἔχω ν' ἀποκριθῶ εἰς αὐτὰ· ἔλα-
τε, κύριε.

Καὶ ὁ Πρεσβὺς ἐχώρησε βήματά τινα πρὸς τὴν
πύλην τοῦ κήπου.

Ἡ δὲ κόμησα Μαργαρίτα ἦν ὁ Ἀνδρέας δὲν
ἀνεγνώρισεν ὑπὸ τὸν μετεμφισμὸν της, ἠγέρθη ἀ-
μέσως καὶ ἔστη ἐμποδῶν τῶν δύο ἀνδρῶν.

Καὶ διὰ τόνου βασιλείσεως εἶπεν εἰς τὸν Χενιέ-
ρον.

— Κύριε! δότε μοι τὸ ξίφος σας.

Ὁ δὲ Χενιέρος ἐκινήθη ὡς ἄνθρωπος, ὅστις ἐ-
γείρεται ἀνασιρτῶν ἀπὸ ὄνειρου πυρετώδους. Ἐ-
κύτταξε τὴν νεαρὰν γυναῖκα ἀπὸ κορυφῆς μέχρι
ποδῶν δι' ὀφθαλμῶν μέγα διαστελλομένων καὶ
τὴν ἐχαιρέτησεν ὡς εἰθισμένος νὰ τὴν σέβηται.

— Γὸ ξίφος σας, Κύριε, εἶπε καὶ δεύτερον ἡ
Μαργαρίτα.

Εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην ἐπαναληφθεῖσαν ὑπὸ
γυναικὸς ἦν ἡγάπα, ὁ ποιητὴς ὑπήκουσε ὡς παι-
δίον δειλὸν εἰς τὸν μάλιστα ἄδικον κύριον.

Ἡ δὲ κόμησα ἐσθήριξε τὴν αἰχμὴν τοῦ ξίφους
καὶ τὸ ἔθραυσε.

— Καὶ τὸ ἐδικόν σας, κύριε, εἶπεν εἰς τὸν κό-
μητα.

— Τὸ ἐδικόν μου; ἀπήντησε γελῶν ὁ Πρεσβὺς·
ὕπαινω νὰ τὸ εὗρω. Εὐαρεστηθῆτε νὰ με συνο-
δεύσετε καὶ οἱ δύο.

Ὁ δὲ Χενιέρος· ἐκύτταξε τὴν Μαργαρίταν ὡς
ὁ κύων κυττάζει τὸν θηρευτὴν, καὶ ἠκολούθησε
εἰς νεῦμά της τὸν κόμητα Πρεσβύ.

Ἐξηλθον δὲ καὶ οἱ τρεῖς ἀπὸ τοῦ κήπου καὶ
ὁ κόμης εἰσφέρων τὴν χεῖρα εἰς ἄγριους τινὰς θά-
μνους ἐξέβαλε τὸ ξίφος του καὶ τὸ ἐνεχάιρησε κομ-
ψῶς εἰς τὴν μνηστὴν του ἥτις τὸ ἔλαβε καὶ δει-
κνύουσά το εἰς τὸν Χενιέρον.

— Κύριε Χενιέρε, εἶπεν, αὐτὸ δὲν τὸ θραύω,
διότι εἶναι ἡρώϊκον, διότι μίαν ἡμέραν, ὁ Κ.
Πρεσβὺς, ὁ συδαρῖτης αὐτός, ὁ γυναικάρεσκος, ὁ
στιχουργός, ὁ παλαδῖνος τῶν στενωπῶν ἔδραξε
τὸ στιβαρὸν αὐτὸ ξίφος διὰ νὰ καταβάλῃ ἓνα
γίγαντα εἰς τρομερὰν μονομαχίαν. Αὐτὸ τὸ ξί-
φος δὲν τὸ συντρίβω ὡς τὸ ἰδικόν σας διότι ἤνοι-
ξε τὰς φλέβας τοῦ Κλαυδίου Μουριέ.

Ὁ δὲ Χενιέρος ἐσταύρωσε ζωρῶς τὰς χεῖρας
καὶ ἐκύτταξε τὸν κόμητα Πρεσβύ.

Ἦώρα κύριοι, εἶπεν, ἡ κόμησα αἰ· ἐπιστρέψω-
μεν εἰς τὸ οἰκημῶ μου.

Εἰς τὸν κήπον ἡ σκηνὴ αὕτη ἐξηκολούθησε τοῦ
ποιητοῦ κλίνοντος τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν ὦλον ὡς
ἀθλητὴς ἡττημένος ζιτῶν συγγνώμην· ἡ φωνὴ
μίας γυναικὸς ἔλιγυσε τὸ ἀλάζον ἐκεῖνο μέτωπον
ὡς ἄνεμος λιγύζει τὸν κάλαμον.

— Κύριε Χενιέρε, εἶπε διὰ τοῦ τόπου ἐκείνου
τῆς οὐρανίου μελωδίας, εἰς ὃν οὐδὲν ἀνίσταται,
παρεσύρθητε ἐκ παραφοράς εἰς ἐπάρχτόν τινα ἔμ-
πνευσιν ἐρχόμενος ἐδῶ· παρεγνώρισατε τὴν ἀξίαν
σας καὶ ὡς ἀνὴρ καὶ ὡς ποιητὴς· παρεβιάσατε τὸ
ἄστυον τῶν προγεγραμμένων· αὐτὰ εἶναι σφάλ-
ματα διὰ τὰ ὅποια μετενοήσατε ἥδη μὲ δάκρυα
χυμένα ἐν τῇ πικρίᾳ τῆς καρδίας σας· ἡ σιγὴ καὶ
τὸ σέβας σας μοῦ ἀποκρίνονται καλῆτερα παρὰ ὁ
λόγος σας· ἡ δικαιολογία εἶναι γραμμένη εἰς τὸ
μέτωπόν σας, καὶ δὲν ζητῶ ἄλλην· μὲ ἀρκεῖ, κα-
θὼς ἀρκεῖ καὶ εἰς τὸν Κ. Κόμητα.

— Κυρία, εἶπεν ὁ Χενιέρος χαμηλῶν τοὺς ὀ-
φθαλμούς· ὡς ὁ ἐνοχὸς ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ αὐ-
τοῦ, ἀφοῦ κρίνεται οὕτω περὶ τῶν σκοπῶν μου οὕ-
τε λέξιν τολμῶ νὰ προσθέσω εἰς ὅ,τι ἡ εὐμένειά

σας ἐξέφρασε πρὸς τιμὴν μου. Μόνον δὲ ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ εἶπω ὅτι ποτὲ ἡ ἐργὴ καὶ ἡ παραπορὰ δὲν θὰ μὲ παρέσυρον εἰς τοιαύτην ἀταξίαν, ἐάν ἐστοχαζόμεν ὅτι μάρτυς αὐτῆς ἦταν ἡ Κόμησσα Μαργαρίτα. — Ἐπιθυμῶ νὰ τὸ πιστεύσω, Κύριε. — Ἡ δὲ μέλλουσα διαγωγὴ μου, προσέθηκεν ὁ Χενιέρος, θὰ ἦναι τοιαύτη ὅποια ὑμεῖς θελήσετε νὰ ἦναι.

— Κύριε Χενιέρε, εἶπεν ἡ Κόμησσα μειδιάσα, νομίζω ὅτι χρεωστεῖτε ὑμεῖς αὐτὸς νὰ σκεφθῇτε περὶ τῆς διαγωγῆς σας· ἐκτὸς τοῦ περιβόλου τοῦτου εἴθετε καθόλου ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν θέλησίν μου. — Κυρία εἴχετε τὴν καλωσύνην ν' ἀνομιχθῇτε εἰς τὴν τύχην μου, οὐχὶ ὡς γυνή, ἀλλ' ὡς πνεῦμα κηδόμενον ἀνθρώπου· ζητῶν δὲ ἤδη συμβουλὴν περὶ τῆς διαγωγῆς μου δὲν ἀποτείνεμαι πρὸς τὴν γυναῖκα ἀλλὰ πρὸς τὸν ἄγγελον. — Καλὰ λοιπὸν, Κύριε Χενιέρε, ἡ Κόμησσα Μαργαρίτα ἥτις κήδεται πάντοτε τοῦ ποιητοῦ, σὰς παρακαλεῖ τελευταίαν φορὰν. — Τελευταίαν φορὰν! εἶπεν ὁ Χενιέρος διὰ φανῆς ἀσθενούς. — Μάλιστα, τελευταίαν φορὰν, νὰ φυλαχθῇτε μόνος σας, νὰ μὴ δώσητε κάμμιαν πρόφασιν ἐκδικήσεως εἰς τοὺς πολιτικούς ἐχθρούς σας, καὶ νὰ περιμείνητε ἡμέρας μάλλον εὐτυχεῖς εἰς τὴν ἐρημίαν, καὶ εἰς τὴν μελέτην. Χρεωστεῖτε νὰ ἀναπτύξετε τὴν εὐφυΐαν σας· χρεωστεῖτε λογαριασμὸν εἰς τὸν Θεὸν περὶ τοῦ θαυμασίου πλεονεκτήματος τὸ ὅποιον σὰς ἔδωκεν, ἀποποιούμενος αὐτὸ εἰς ἄλλον. Ἐργασθῆτε, σκεφθῆτε νὰ γράψετε. ἔχετε κόσμον ὀλόκληρον νὰ ἀνακαλύψετε ἐντὸς τοῦ μετώπου σας. Βαδίσατε εἰς τὸ ἔργον σας, καὶ λησμονήσατε τὸ παρελθὸν τῶν ἄλλων, διὰ νὰ σκεφθῇτε περὶ τοῦ ἰδικοῦ σας μέλλοντος. — Οἱ ἀποχαιρετισμοί σας εἶναι αὐτοὶ Κυρία; εἶπεν ὁ Χενιέρος ὑποκλινόμενος. — Μ' εἶναι ἀδύνατον, Κύριε Χενιέρε, νὰ σὰς ἀποτεινῶ φρονιμωτέρους, καὶ μάλλον συνάδοντας μὲ τὴν φροντίδα τὴν ὅποιαν ἐδειξα πάντοτε ὑπὲρ τῆς εὐφυΐας. Ἐννοεῖτε πολὺ καλὰ τώρα ὅτι ἀπὸ τῆς σήμερον, νέα χρέη ἀρχίζουν δι' ἐμέ· ὅ' ἀποσυρθῶ ἐπίσης εἰς ἐρημον τόπον, ὑπάγω νὰ εὕρω καταφύγιον, διότι καὶ τοῦτο ἀκόμη τὸ καταφύγιον δὲν εἶναι ἄσυλον. Ὑγιαίνετε, Κύριε Χενιέρε, ὑγιαίνετε.

Ὁ λόγος τῆς Μαργαρίτας, λίαν θετικὸς μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐξησθένει, καὶ προήγγειλε συγκίνησιν ἐσωτερικὴν ἥτις ἐδύνατο νὰ προδοθῇ ἐάν ἡ σκηνὴ διήρκει μακρότερον.

Ὁ δὲ Κόμης Πρεσσοῦ ὅστις ἴστατο τέως μεμαχρυσμένος ἐπὶ τινα βήματα, ἐν ἀβροφροσύνῃ ἐπιδεξιῶς προσπεποιημένη κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς σκηνῆς, ἐχώρησε πρὸς τὸν ποιητὴν καὶ τῷ ἔτεινε τὴν χεῖρα.

Καὶ ὁ Ἀνδρέας ἐνέδωκεν ὡς αὐτόματον εἰς τὰς ἀπαντήσεις τῆς φοβερᾶς ἐκείνης στιγμῆς· ἐσφίγγε τὰς χεῖρας τοῦ Κόμης καὶ τῆς Μαργαρίτας, καὶ καταπνίγων ἐν τῇ καρδίᾳ κραυγὴν τινά

ἀπελπισίας, ἐξῆλθε τῆς ἐπαύλεως Βιροφλαὶ μὴ εἰ ὡς ποῦ εἰ πόδες αὐτοῦ πὸν ὠδήγουν.

Μονόλογος δὲ νοερός ἀνεπίσσετο ἐν ἐσωτῷ ὥσει ἀγνωστοῦ, καὶ τὸν συνάδενεν εἰς τὴν διὰ μέσου τοῦ δάσους πορείαν του.

— Ναί, ἔλεγεν· ἰδοὺ αἱ γυναῖκες· σὲ ἐλκύουσι πρὸς ἑαυτάς, αἱ σειρήνες αὗται, μὲ τὰ μελίβρυτα χεῖλη των καὶ τὰς ἐξ ἀλαβάστρου χεῖρας των· καταβαίνεις ἀπὸ τοῦ πλοίου εἰς τὴν ὄχθην, πρέχεις εἰς αὐτάς· καὶ τὰ μελίχια ταῦτα πλάσματα σε φονεύουσιν ἀνιεύως! . . . Καὶ τώρα, τί πρέπει νὰ πράξω; καὶ αὐτὴ προαετὶ ἡ ἐκδίκησις μου εἶναι ἀπηγορευμένη . . . νὰ ἐκδικηθῶ; . . . καὶ εἰς τί . . . κατὰ τίνας; ἐγὼ ἤμην εὐχθὴς· ἐξέλαβον τὴν ἀγνὴν κλίσιν τῆς γυναικὸς ὡς παράνομον ἔρωτα. Ἀπατώμεθα πάντοτε τοιοῦτοτρόπως· ἡ ὑπερφάνεια μὰς ἀποπλανᾷ· καὶ ὅταν ἡ φιλαυτία μὰς βυθίσῃ εἰς τὴν ἄβυσσον, παρατηροῦμεν μῆτοι χεῖρας ἀραγὸς τείνεται πρὸς ἡμᾶς . . . βλέπω τὸ βάθος τῆς ἀβύσσου, ἀλλὰ δὲν βλέπω τὴν χεῖρα . . . ἡ ἀπελπισία μὲ σύρει ὡς ἡγκιστρον σιδηρὸν, ἐρυθρὸν ἐκ τοῦ πυρός! . . . ὁ ἄθρ' ἐκλείπει ἀπὸ τοῦ στήθους μου! Ζωὴ πλέον ἐν ἐμοὶ δὲν ὑπάρχει· ζωὴ, ἦτον ὁ ἔρως μου!

Ὁ Ἀνδρέας ἔπεσε παρὰ τι δένδρον, ἐν ἀσθενείᾳ ἐμπερεῖ πρὸς ἀγωνίαν· ἀλλ' οἱ ἄνδρες οὐκ ὑποστηρίζει τὸ ἡλεκτρικὸν τῶν παθῶν πῦρ, δὲν καταστρέφονται διὰ τυχαίων συνήθων· ἐξανίστανται διὰ νὰ ὑποφέρωσι καὶ ὑποφέρουν διὰ νὰ ζήσωσιν· αὐτὴ ἡ ἀλλόκοτος εἰμαρμένη των· διὰ νὰ καταβληθῶσι ἀπαιτεῖται ὁ μόλυβδος τῆς μάχης, ἡ τοῦ δημίου ὁ πέλεκυς . . . Εὐτυχὴς ὁ Χενιέρος ἐάν ἐδύνατο ν' ἀπεθάνῃ εἰς ἀπελπισίαν ἐρωτικὴν.

(ἀκολουθεῖ.)

Η ΜΙΚΡΑ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ.

Α'.

Ἦτα.

Τῇ 10 τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ σωτηρίου ἔτους 1542 στρατὸς ἐξακιοχιλίων ἀνδρῶν ἐφθασεν εἰς τὰ σύνορα τῆς Σκωτίας, καὶ τῆς ἡμέρας ἤδη ἐκλιπούσης, ἀντὶ νὰ στρατοπεδευθῇ, προπτοιμάζετο εἰς μάχην. Καὶ οἱ μὲν ἱππεῖς ἔσυρον τὰ ξίφη, οἱ δὲ πεζοὶ ἀνῆψαν τοὺς δαυλοὺς τῶν τουφεκίων, ἐνθ' ὅσοι σιδηρὰ πυροβόλα προστείνοντο εἰς τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος, φέροντα γομώσεις τριῶν λιτρῶν, δυσχερστίαν μάλλον ἢ φόβον προξενούντα. Ταῦτα δὲ ἐλέγοντο πεδινά. Καὶ ἡ μάχημος αὕτη προπαρασκευῇ ἦτο οὐ μόνον καθ' ἑαυτὴν παράδοξος, ἀλλὰ καὶ διότι οὐδεὶς μὲν ἐχθρὸς ἐφαίνετο παρατεταγμένος πέραν τῆς ὄχθης Σολβαῆ, ὁ δὲ προκείμενος στρατὸς συνετάσσετο μόνον ἵνα ἐπιπέσῃ κατὰ